

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних, професора, заслуженого діяча науки і техніки Дрозда Олексія Юрійовича – на дисертацію Мощонського Владислава Олександровича на тему: «Адміністративно-правові засади взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Актуальність теми дисертаційного дослідження. В умовах повномасштабного вторгнення російської федерації на територію нашої держави, належне забезпечення національної безпеки, охорона публічного порядку та громадської безпеки, захист прав та свобод людини, підтримка безперервної діяльності органів публічної адміністрації, підтримка діяльності Збройних сил України, забезпечення інформаційної безпеки та протидія дезінформації, протидія кібер-шпигунству, тощо, фактично не можлива без злагодженої діяльності всіх, без виключення, правоохоронних органів, що фактично досягається шляхом ефективної взаємодії та координації діяльності таких правоохоронних органів. На сьогоднішній день нормативно-правова основа взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні є недосконалою. З огляду на зазначене вище, важливим завданням законодавця є побудова ефективних організаційно-правових засад взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні. Таким чином, не викликає сумніву, що дисертація Мощонського Владислава Олександровича на тему: «Адміністративно-правові засади взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні» є актуальною та своєчасною.

Про актуальність та своєчасність представленого до захисту дослідження свідчить також те, що воно проводилося відповідно до: «Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року», затверджених Указом Президента України від 30.09.2019 № 722/2019; «Стратегії національної безпеки України» затвердженої Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020; «Стратегії

розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року», затверджено Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.11.2017 № 1023-р; «Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки», схваленого Указом Президента України від 11.05.2023 № 273/2023. Окрім того, дисертація узгоджується з темою науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0120U105390).

В дисертації вдало сформульовано мету, яка полягає у тому, щоб на основі аналізу наукових поглядів вчених, норм чинного законодавства та правозастосовної практики, з'ясувати сутність і особливості адміністративно-правових засад взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів в умовах дії правового режиму воєнного стану, на основі чого надати пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення правових та організаційних засад здійснення відповідної спільної діяльності зазначених суб'єктів в сучасних умовах (с.17-18). На виконання окресленої мети дисертантом чітко сформульовано завдання: вдосконалити поняття та розкрити особливості впливу правового режиму воєнного стану на функціонування правоохоронних органів України; узагальнити особливості взаємодії та координації правоохоронних органів в умовах воєнного стану; з'ясувати мету, завдання та функції взаємодії та координації правоохоронних органів в умовах воєнного стану; окреслити принципи взаємодії та координації правоохоронних органів в умовах воєнного стану; охарактеризувати правові засади взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів в умовах дії правового режиму воєнного стану та встановити місце серед них норм адміністративного права; виділити адміністративно-правові механізми взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів в умовах дії правового режиму воєнного стану; окреслити форми та методи взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів в умовах дії правового режиму воєнного стану; узагальнити зарубіжний досвід взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів та опрацювати можливості його використання в сучасних

українських реаліях; з'ясувати напрями покращення правових та організаційних засад взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів (с.18). Судячи із аналізу висновків, автор повністю виконав поставлені завдання, адже кожне із завдань відповідає кожному окремому висновку.

Об'єкт та предмет дисертації сформульовані вдало та у відповідності до встановлених вимог. Зокрема, об'єктом дослідження є правові відносини, які виникають в процесі взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів в умовах дії правового режиму воєнного стану. Предметом дослідження є адміністративно-правові засади взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні (с.18–19).

З метою досягнення об'єктивного наукового результату та формування відповідних положень та висновків, що характеризують наукову новизну роботи, використано сукупність сучасних філософських, загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання. Їх застосування обумовлено системним підходом, що дало дисертанту можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту і юридичної форми.

Варто також з позитивного боку відмітити те, що робота має як практичне так і теоретичне значення, адже результати дослідження можуть бути запроваджені у науково-дослідній сфері, у правотворчості, у правозастосовній діяльності та освітньому процесі.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є однією з перших спроб після початку повномасштабного вторгнення, комплексно, на монографічному рівні, з'ясувати сутність і особливості адміністративно-правових засад взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів в умовах дії правового режиму воєнного стану, на основі чого надати пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення правових та організаційних засад здійснення відповідної спільної діяльності (с.20). У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, основні з них такі:

- вперше здійснено розмежування понять взаємодія та координація діяльності правоохоронних органів в умовах воєнного стану, на основі чого відзначено: по-перше, взаємодія є моделлю побудови відносин між правоохоронними органами, в той час як координація – це організаційно-упорядковуюча діяльність, яка спрямована на формування умов та забезпечення взаємодії; по-друге, попри вказане, координація не має владного характеру, а її здійснення передбачає існування центрального суб'єкту, координатора, який спрямовує взаємодію інших учасників таких відносин, визначає її пріоритети, аналізує ефективність та дієвість, вказує на прогалини та недоліки, але не має влади над ними та не може прямо, в наказовому порядку впливати на них; по-третє, координація формалізована та обмежена, адже правоохоронні органи вільні у налагодженні взаємодії із іншими суб'єктами правоохоронної діяльності в межах своєї компетенції та повноважень, проте, координація існує тільки тоді, коли законодавством прямо визначено координатора (с.20–21);

- обґрунтовано, що вплив правового режиму воєнного стану на функціонування правоохоронних органів України – це обумовлена запровадженням даного режиму на території всієї держави (або її окремих територіях) активізація і трансформація діяльності правоохоронних органів, що орієнтується на підвищення їх ефективності у відбитті збройної агресії, підтримці державної незалежності, захисті територіальної цілісності в цілому, а також кожної людини і громадянина, зокрема (с.40);

- узагальнено, що координація правоохоронних органів в умовах воєнного стану – це визначена законодавством України організаційно-упорядковуюча діяльність спеціально уповноважених органів та посадових осіб, яку спрямовано на формування і створення умов, визначення основних пріоритетів та забезпечення інших аспектів взаємодії правоохоронних органів із виконання покладених на них завдань і функцій в умовах правового режиму воєнного стану, а також його підтримання та забезпечення реалізації відповідних заходів (с.53);

- встановлено, що принципи взаємодії та координації правоохоронних органів в умовах воєнного стану, з огляду на виділені особливості – це сукупність

фундаментальних, будівних чинників (умов), вихідних ідей, з огляду на які відбувається правове регулювання досліджуваних правовідносин, а також унормовується поведінка та дії їх учасників (с.79);

- наголошено, що правові засади взаємодії та координації правоохоронних органів в умовах дії воєнного стану складаються з нормативно-правових актів різної юридичної сили, а саме: 1) Конституції України – основа правової системи держави, яка встановлює основи державного ладу, ключові принципи роботи правоохоронних органів в цілому, їх взаємодії, обмеження впливу правового режиму воєнного стану на права людини і громадянина, тощо; 2) міжнародні документи – закріплюють права і свободи людини і громадянина у відносинах з правоохоронними, іншими органами державної влади, які не можуть бути обмежені, порушені, припинені; 3) законодавчі акти національної правової системи – визначають правовий зміст і порядок введення правового режиму воєнного стану, його наслідки та особливості впливу на соціально-державний устрій країни; окреслюють основи забезпечення національної безпеки; встановлюють сфери здійснення координації та взаємодії правоохоронних органів; декларують їх правове значення тощо; 4) підзаконні документи – уточнюють норми законодавства щодо порядку, підстав та інших аспектів організації та здійснення взаємодії та координації правоохоронних органів (с.106–107);

- доведено, що форми взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів в умовах дії правового режиму воєнного стану представляють собою зовнішній прояв практичної, взаємоузгодженої роботи вказаних вище суб'єктів, яка орієнтована на підтримання правопорядку та суспільної безпеки, а також реалізацію завдань, обумовлених особливим правовим режимом. До вказаних форм віднесено наступні: нормотворчість (підзаконна); розроблення пропозицій та рекомендації із удосконалення законодавства; адміністративний договір; правозастосування та правореалізація; підготовка і реалізація спільних заходів; створення спільних робочих груп; проведення спільних конференцій, розроблення науково-методичних рекомендацій;

адміністративний нагляд і контроль; обмін оперативною та поточною інформацією; просвітницька робота з громадськістю (с.141);

- з метою вдосконалення правових засад взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів запропоновано: 1) розробити та прийняти «Концепцію розвитку правоохоронних органів України на період до 2030 року», метою якої має бути формування ефективної, скоординованої та професійної системи правоохоронних органів, яка здатна забезпечити безпеку громадян, протидіяти злочинності, воєнним злочинам та іншим злочинам в Україні; 2) забезпечити подальше запровадження міжнародних стандартів правоохоронної діяльності, що в свою чергу дозволить: а) сформувати ефективні канали комунікації та спільного планування заходів; б) забезпечити оперативну взаємодію у випадках виникнення криз, терористичних загроз, гібридних атак, тощо; в) підготувати кадри за єдиними європейськими навчальними програмами, що в перспективі відкриє шлях до повноцінної участі в міжнародних операціях. Окрім того, для України важливим кроком на шляху до євроінтеграції є прийняття «Типового положення про порядок взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів» (с.184–185).

В роботі містяться й інші цікаві, як з практичної точки зору, так і з теоретичної, пропозиції та рекомендації.

Разом із тим, дисертація не позбавлена певних недоліків та суперечливих положень, які потребують додаткових пояснень та уточнень, зокрема:

1. Так, формулюючи завдання до дисертаційного дослідження, автор пише, що одним із завдань є «узагальнити особливості взаємодії та координації правоохоронних органів в умовах воєнного стану» (с.18), однак у загальних висновках до дослідження автор наводить не особливості взаємодії та координації правоохоронних органів в умовах воєнного стану, хоча в самій роботі такі особливості розкрито, а визначення понять «взаємодія правоохоронних органів в умовах воєнного стану» та «координація правоохоронних органів в умовах воєнного стану», тож здобувачеві варто було, або трошки по іншому

сформулювати завдання, або у висновках зробити акцент на відповідних особливостях.

2. У науковій новизні здобувач відмічає, що «покращення науково-методичного забезпечення в контексті вдосконалення організаційних засад взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів має стати основою для системного підходу для реформування правоохоронної сфери» (с.22). Таке твердження має право на життя, проте виникає питання – чому саме на покращенні науково-методичного забезпечення в контексті вдосконалення організаційних засад взаємодії та координації акцентує увагу дослідник, адже в роботі детально проаналізовано й інші можливі напрями вдосконалення відповідних організаційних засад.

3. У висновках до підрозділів міститься забагато наукових положень, які виходять за межі предмету дослідження. Наприклад, у висновках до розділу 1 автор наводить визначення поняття «правовий режим» (с.85), узагальнює загальні ознаки правоохоронних органів (с.86), наводить визначення поняття «правоохоронні органи» (с.87), тощо. На моє переконання, висновки мають бути більш лаконічними та розкривати основні положення дослідження у межах предмету наукового пошуку.

4. Досить детально здобувачем проаналізовано зарубіжний досвід взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів та можливості його використання в сучасних українських реаліях (підрозділ 3.1, с.144–159), однак детальне ознайомлення з текстом дисертації так і не дало можливість для себе з'ясувати досвід якої з держав найбільш імпонує автору.

5. В межах розділу 3 дисертаційного дослідження, в окремому підрозділі, варто було розглянути особливості міжнародної взаємодії правоохоронних органів у мовах дії правового режиму воєнного стану.

Вищенаведені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку якості виконаної дисертантом роботи і в певній мірі носять характер побажань.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що викладені в дисертації висновки та пропозиції можуть бути використані у: науково-дослідній

сфері – як теоретичне підґрунтя для проведення подальших досліджень, присвячених теоретичному опрацюванню адміністративно-правових засад взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів в умовах дії правового режиму воєнного стану; правотворчій діяльності – як підґрунтя для розробки нових та вдосконалення діючих нормативно-правових актів різної юридичної сили, норми яких спрямовані на регулювання взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів в умовах дії правового режиму воєнного стану; правозастосовній діяльності - з метою підвищення ефективності взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів в умовах дії правового режиму воєнного стану; освітньому процесі - в процесі розробки лекційних та науково-методичних матеріалів, а також підручників та навчальних посібників з дисциплін: «Адміністративне право»; «Правоохоронна діяльність», тощо.

Вдалий і логічно поєднаний вибір у дослідженні питань, їх актуальність, розумне співвідношення теоретичних міркувань та прикладів з практики, чіткість викладу матеріалу, аргументованість наукових висновків і узагальнень свідчать про значний науковий рівень проведеного дослідження та його практичне значення.

Зміст дисертаційної роботи висвітлений достатньо повно, виклад запропонованих в роботі положень базується на ґрунтовному опрацюванні літературних джерел із проблематики дисертаційного дослідження. Автор сформулював свої висновки, які здатні стати значним внеском у розвиток вітчизняного адміністративного права.

Основні результати дисертаційного дослідження викладено у 5 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав, та 3 тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог. Ознак порушення академічної доброчесності не виявлено.

Отже можна зробити висновок, що дисертаційне дослідження Мощонського Владислава Олександровича на тему: «Адміністративно-правові засади взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретну наукову задачу – з'ясувати сутність і особливості адміністративно-правових засад взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні, на основі чого надати пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення правових та організаційних засад здійснення відповідної спільної діяльності зазначених суб'єктів в сучасних умовах.

Виходячи із зазначеного, слід вказати, що дисертаційне дослідження повністю відповідає науковій спеціальності 12.00.07 та вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її автор – Мощонський Владислав Олександрович – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ:

**керівник Департаменту
Бюро економічної безпеки
доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки**

Олексій ДРОЗД